

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MÜZE METAFORLARI

Faruk YETER¹
Nuray KURTDEDE FİDAN²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin müze kavramına yönelik algılarını belirlemektir. Araştırmanın katılımcılarını 2016-2017 eğitim - öğretim yılında devlet okullarında eğitim-öğretim gören, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenen 393 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin müze metaforlarını belirlemek için nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni, verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Sonuçta öğrencilerin "müze" kavramına ilişkin 55 metafor geliştirdikleri görülmüştür. Öğrencilerin; tarih, tarihi eser, tarihi yer metaforlarında yoğunlaştıkları görülmüştür. Öğrencilerin metaforları, beş kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler; "koruma ve saklama, eğitim - öğretim, mekânsal algı, nesne algısı ve diğer boyutu" ile müzeler şeklindedir. Öğrencilerin metaforları ve oluşan kategoriler incelendiğinde müze, öğrenciler tarafından tarihsel noktası ağır basan ve bazı objelerin toplanıp saklandığı yer olarak algılandığı görülmüş ve öğrencilerin müzelere karşı olumlu algı geliştirdikleri fark edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müze, Okul dışı öğrenme, İlkokul öğrencileri, Metafor

MUSEUM METAPHORS OF PRIMARY LEVEL 4TH GRADE STUDENTS
ABSTRACT

The aim of this study is to determine the perceptions of the students of the 4th grade primary school for the concept of museum. Participants of the study constitute 393 fourth - year students who were educated in public schools in the academic year of 2016-2017 and determined by sampling method from purposeful sampling techniques. In the study conducted to determine the "museum" metaphors of the students, phenomenology (phenomenology) pattern was used in the qualitative research methods and content analysis method was used for the analysis of the data. In the end, it was seen that students developed 55 metaphors about the concept of "museum". Metaphors

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi. farukyeter64@gmail.com

²Doç. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD. nkurt@aku.edu.tr

that students intensively used were as such: "history", "historical artifact", "historic site". The metaphors of the students were grouped under five conceptual categories as a result of the analysis on the reasons. These categories include; Preservation and Retention, Education - Teaching, Spatial Perception, Object Perception and Other Dimensions. As a result of the student metaphors and categories, the museum was perceived by students as a place where historical points and some objects were gathered and stored, and students were perceived to develop a positive perception toward the museum.

Keywords: Museum, Non-School Learning, Primary school students, Metaphor.

Giriş

Müze sözlük anlamıyla “sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer ve yapılarıdır” (TDK, 2017). Literatürdeki tanımlamalara bakıldığında, müzenin eğitim amacı olduğu ve halkı tatmin etmek için düzenlendiği görüşüne varılabilir (Çerkez, 2011). Koleksiyon yapma ve insanların koleksiyonlarla bağ kurmasını sağlamak gibi iki önemli işlevi bulunan (Hooper ve Greenhill, 1991; akt., Evren ve Kapçı, 1999) müzeler, araştırma ve belgelerin korunması için kurulmuş bir kurumdur. İnsanların bilgiye erişimi açısından bir bilgi kurumu olarak müzelere büyük görevler düşmektedir (Özkoç ve Duman, 2008). Eğitim ve öğretimde müzelerin rolü, 1857 yılında John Ruskin’in İngiltere Parlamentosu’na müzeleri; çalışan sınıfların eğitiminde kullanılmasını önermesiyle başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nde halk eğitimi için müzelerden yararlanılmaktadır. Yirminci yüzyılın başından beri müze eğitimi bir uzmanlık alanı olmuştur. Metropolitan Sanat Müzesi’nden Henry Watson Kent, değişik kesimlere ulaşmak ilkesini savunmuş; 1909 ile 1929 yılları arasında Newark Müzesi yöneticiliğini yapan John Cotton Dana ise, müzelerin; eğitimde toplumsal sorumluluğu olduğuna ve bunun öncelikli amacı olması gerektiğine inanmıştır (Pekgözlü Karakuş, 2012). Türkiye’de müzeciliğin yaklaşık yüz elli yıllık bir geçmişinin olduğu, batı ülkelerine göre kısa sayılabilecek bir süre içinde müzecilikte epeyce mesafe kaydedildiği, yeni müzeler açıldığı, müzecilikte yeni anlayışlara ulaşıldığı söylenebilir. Ancak uygulamada nesneye yönelik müzecilikten insana yönelik, eğitim ve iletişim ağırlıklı müzeciliğe yeterince geçildiği pek söylenemez. Oysa ülkemizde müze ile çocuk ve eğitim arasındaki ilişkinin farkına çok

önceden varıldığını belirtmek yanlış olmayacaktır (Hooper-Greenhill, 1991; akt., Evren ve Kapçı, 1999). Türkiye’de müzecilik faaliyetlerinin başladığı ilk yıllardan 1971’e kadar farklı uygarlıklara ait ve farklı türdeki eserler aynı mekânlarda iç içe sergilenmiştir. 1971 yılında kurulan Kültür Bakanlığının bünyesinde, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü’nün ortak çalışmasıyla koleksiyonların türlerine göre müzeler açılmıştır. Böylelikle eserler sınıflandırılarak sergilenmeye başlanmıştır. İstanbul Arkeoloji Müzesinde, eğitim amacıyla 1995 yılında Çocuk Müzesi bölümü oluşturularak çocukların oynarken öğrenebilmeleri, tarihi yaşamaları ve eğlenmeleri hedeflenmiştir (Denizci ve Mirza, 2012).

Günümüzde müze yalnızca nesne koleksiyonlarından ibaret değildir. Müze bugün, ziyaretçileriyle iletişime geçen, farklı yaş gruplarına eğitim veren, bireysel gelişime katkı sağlayan bir kurum özelliği kazanmıştır. Müzenin bir kurum olarak yaşadığı değişim, toplumların yaşadığı siyasal, ekonomik ve toplumsal değişimler ve eğitim anlayışında yaşanan değişimler müzeleri eğitim için değerli hale getirmiştir. Günümüz müzeleri bu değişimlere dayanarak belirledikleri hedef kitleye göre koleksiyonlar geliştirerek farklı yaş gruplarına uygun eğitim programları hazırlamışlardır (Karadeniz ve Okvuran, 2014). Doğa bilimlerinden güzel sanatlara kadar çok geniş bir alana yayılan koleksiyonculuk çabaları, bugün artık tasnif etme, kataloglama, yerleştirme, tanıtma ve eğitici işlemlere açık, yalnız müzeciliği ilgilendiren uzmanlık düzeyindeki bilgilerden oluşmaktadır. Bu bilgiler, genellikle geçen yüzyılda hızlanan Endüstri Devrimi’nin ortaya çıkardığı yeni uzmanlık alanlarıyla da ilgilidir. Diğer bir deyişle müzecilik, birtakım değerli eserleri toplamaktan oluşan geleneksel dar ölçülerden çıkarak, yeni ve çağdaş bir kavram olmuştur (Pekgözlü Karakuş, 2012). Bu oluşum sürecinde müzelerin farklı türlerde sınıflandırıldığı söylenebilir. Denizci ve Mirza (2012), müzelerin türlerine göre 6 başlık altında sınıflandırılabilceğini belirtmişlerdir. Bunlar: Koleksiyonlarına göre müzeler, bağlı olduğu kurumlara göre müzeler, hizmet alanlarına göre müzeler, hizmet ettikleri topluma yönelik müzeler, koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlarına göre müzeler, işlevlerine göre müzeler şeklinde sıralanabilir. Ayrıca Schweibenz’in (2004) farklı medya teknolojilerinden faydalanılarak hazırlanan, kesintisiz erişime imkân sağlayan ve fiziksel bir mekâna ihtiyaç duymayan müze olarak tanımladığı sanal müzelerde yakın zamanın farklı bir müze türü olarak ifade edilebilir. Hooper-Greenhill (2007) müze değişiminin çoğu zaman gelişme olarak görüldüğünü ifade etmiştir.

Ülkemizde 1890'lardan beri eğitimde müzelerin önemi ile ilgili çok önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda müzelerin, bilimsel, toplumsal, eğitim ve turistik işlevleri ve yararları ile ilgili birçok bilgi verilmiştir. Bu bilgiler iki temel hedef etrafında toplanabilir. Bunlar (Ata, 2015):

- Müzeler geçmişe ait tarihsel eserler, kültürel varlıklar ve sanat eserlerini ve değerleri tanımayı sağlar. Bunların korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için bir bilinç oluşturur.

- Müzeler, yenilikçi fikirlerini geliştirme aracı olarak hizmet edebilir.

Ayrıca ICOM'a (2013) göre müzeler insanlığın doğal ve kültürel mirasını korur, yorumlar ve geliştirir. Doğal ve kültürel mirasın takdir edilmesi, anlaşılması ve yönetimi için fırsatlar sunar. Koleksiyonlarının olduğu topluluklar ve hizmet verdikleri topluluklarla yakın işbirliği içerisinde çalışır.

Günümüzde eğitim, müzelerin temel işlevleri arasında kabul edilmekte; müze eğitimi insanların var olan bilgi, yetenek ve kişisel ilgilerine göre müze koleksiyonlarından deneyim kazanmalarını, kendi anlamlarını çıkarmalarını sağlama ve yaşam boyu eğitimlerine katkıda bulunma süreci anlamını taşımaktadır. Pek çok müzede eğitim bölümü diğer bölümlerden ayrı bir birim olarak yer almakta, farklı izleyici türlerinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre formal ve informal eğitime katkıda bulun çeşitli eğitim etkinlikleri sunulmakta, değerlendirilmekte ve geliştirilmektedir (Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006). Müzeler, eğitim sürecinde çok boyutlu öğrenmeyi içeren ve öğrenmeyi sağlayan yaşam alanlarıdır. İlkokullarda özellikle sosyal bilgiler derslerinde sınıf dışı eğitimde yararlanılabilecek en önemli kaynaklardan birisi de kuşkusuz müzelerdir. Müzeler, öğrencilerin olay ve nesnelere yerinde incelemelerini sağlayarak soyut kavramları algılamalarını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca müze etkinlikleri; öğrencilerin araştırmalarını, sorgulamalarını, kendilerine güvenmelerini, merak duygusunu geliştirmelerini, yaratıcılıklarını ve estetik bakış açılarını birçok yönden geliştirerek onların toplumsallaşmasına katkıda bulunmaktadır (Bozdoğan ve Sünbül, 2016). Müze ziyaretleri öğrencilere müze kaynaklarını kullanmaları ve etkileşime geçmeleri gibi fırsatlar sunmanın yanı sıra, soru sorma, veri toplama ve sonuç çıkarma gibi çeşitli sosyal bilgiler becerilerini uygulama fırsatı da sağlamaktadır (Brugar, 2012). Bu nedenle öğrenciler müze ziyaretlerinde, öğrenmeyi desteklemek için müze kaynaklarını kullanmaya teşvik edilmelidir (Kaschak, 2014). Okul dışı öğrenme

ortamları öğrencilerin bilimi anlamalarına ve okul dışı meraklarının cesaretlendirilmesine büyük katkıda bulunmaktadır (Armağan, 2015). Okul dışı öğrenme ortamlarından müzeler, okulların eğitim açısından birincil kaynaklardan yararlanma noktasında önemli bir yeri vardır. Çünkü müzeler, örgün ve yaygın eğitim sisteminin tamamlayıcısı olan önemli alternatif öğrenme şekilleri sunar ve okullar için bir yardımcıdan daha fazlasıdır (Mercin, 2016). Ayrıca müzeler, yaşam boyu öğrenme için önemli kaynaklardır, çünkü müzelerdeki koleksiyonlar ve ilgili bilgiler her yaştan ziyaretçi tarafından eğitim amaçlı kullanılabilir (Husain, 2016).

Alan yazın taraması sonucunda müze eğitimi, müze hakkında görüşler vb. birçok çalışma mevcuttur. Güler'in (2011) deneysel çalışmasında, planlı bir müze gezisi düzenlemenin öğrencilerde olumlu tutum ve davranışların gelişmesine katkı sağladığı, müzede eğitimin bireyin duygularında olumlu değişimlere yol açtığı anlaşılmıştır. Bir başka çalışmada Erbay (2017) müzelerin öğrencilerde yaratıcılık ve problem çözme becerisi kazandırma ve geliştirme temelli atölye çalışmaları düzenleyerek informal eğitimi desteklediğini ifade etmiştir. Doğan'ın (2017) müze eğitimi sürecinde ölçme ve değerlendirme süreçleri üzerine gerçekleştirmiş olduğu çalışmada; müze eğitiminin değerlendirmesinde üç aşamadan (müze öncesi, müzede, müze sonrası) gerçekleşmesi gerektiğine vurgu yapmıştı görülmektedir. Ayrıca değerlendirmeler planlanırken pratik, öğrenme sürecini içine alan, bıkkınlık oluşturmayacak çalışmalar planlanması ve öğrencileri sıralama ve yargılama amacından uzak durulması gerekliliği ifade edilmiştir. Benzer diğer bir çalışmada Dilli (2017) müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanılması konusunda öğretmen görüşlerini araştırmıştır. Araştırma verilerine göre öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarının öğretim sürecine dâhil edilmesinin gerekliliği noktasında birleştikleri, fakat bunu planlama ve değerlendirme noktasında bazı sıkıntılar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili diğer benzer çalışmalar: Tezcan Akmehmet ve Ödekan (2006), Bamberger ve Tal (2009), Yılmaz ve Şeker (2011), Kısa (2012), ICOM (2013), Selanik Ay ve Kurtdede Fidan (2014), Karadeniz ve Okvuran (2014), Aktekin (2008), Tosun (2015), Kısa ve Gazel (2016) tarafından yapılan çalışmalardır. Alan yazın taraması sonucunda "müze" kavramının metaforik algılanması üzerine çalışmalar ise; Taş ve Yıldız (2015), Bozdoğan ve Sünbül (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. İlkokul öğrencilerinin müze kavramıyla ilgili algılarının ortaya çıkarılması öğretmenlerin ve araştırmacıların konuyla ilgili farklı bakış açıları geliştirmelerine ışık tutabilir.

Bu çalışma, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ve okul dışı öğrenme ortamları açısından oldukça önemli olan “müze” kavramına yönelik algılarını ve bakış açılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin “müze” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

2. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin geliştirdikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin “müze” kavramı ile ilgili algılarının ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma modeli benimsenerek fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim bir olgunun hedef kitle tarafından nasıl anlaşıldığı ve ne anlama geldiğinin araştırıldığı çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin müze kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarabilmek için olgu bilim bu çalışmada desen olarak tercih edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını 2016-2017 eğitim - öğretim yılında devlet okullarında eğitim-öğretim gören, 393 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Bu yöntemde, örneklem için gerekli kriterlerin araştırmacı tarafından belirlenip katılımcıların bu ölçütler doğrultusunda araştırmacının kendisi tarafından seçildiği örneklem türüdür (Cresswell, 2012; İşçil, 1973, akt., Balcı, 2016). Bu doğrultuda araştırmanın katılımcıları olarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin seçilme nedeni, ilkokul öğrencilerinin müze ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin zenginleşmiş olabilmesi ve sosyal bilgiler dersinin bu sınıfta programa girmesidir. Araştırma, 3 farklı sosyo ekonomik düzeyde olan 9 devlet ilkokulunda öğrenim gören 212 (% 54) kız ve 181 (% 46) erkek öğrenci olmak üzere toplamda 393, 4. sınıf öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerin %36’sı alt, %25’i orta ve %39’u ise üst ekonomik düzeyde öğrencilerden oluşmuştur.

Veri Toplama Aracı

İnsanların kavramlar hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmanın bir yolu da mecazlardır. Metafor (mecaz) kelimesinin yerine mecaz ve eğretilme kelimeleri de kullanılmaktadır. Metaforlar benzetmeler yoluyla kavramlar hakkındaki algılarını ortaya çıkarmaya yönelik bir yöntemdir (Karapınar, 2016). Metaforlarla akıl yürütme insanların doğasının bir temeli ve yol gösterici bir benzetmesi olarak da ifade edilebilir (Salmaz, 2016). Nitel araştırma yaklaşımları içerisinde, metaforların ya da diğer bir deyişle mecazların kullanımı, bireylerden derinlemesine görüş alınması ve düşünce, duygu sistemlerinin anlaşılması açısından önem taşımaktadır (İnam, 2008).

Araştırmaya katılan öğrencilerin “müze” kavramıyla ilgili sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla, iki bölümden oluşan bir form kullanılmıştır. Birinci bölümünde, öğrenci genel bilgilerinin yer aldığı; ikinci bölümde ise, öğrencilere “Müze gibidir. Çünkü ...” yazılı olduğu alanında uzman kişilerin görüşleri de alınarak hazırlanan form dağıtılmıştır. Öğrencilere metaforla ilgili açıklamalar yapılmış ve formda boş bırakılan yerleri doldurarak çalışmayı tamamlamaları istenmiştir. Hazırlanan form pilot uygulama için, bir devlet ilkokulunda 4. sınıf öğrencisi olarak eğitim öğretimine devam eden 23 öğrenciye uygulandıktan sonra uzman görüşleri alınarak incelenmiş ve veri toplama aracının uygunluğuna karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada öğrencilerin “müze” kavramına yönelik metaforları, içerik analizi yoluyla analiz edilmiş ve metaforların frekans değerleri çıkarılarak sınıflandırma yapılmıştır. Her bir sınıflamayla ilgili olarak kategoriler geliştirilmiş ve analizler gerçekleştirilmiştir. Toplanan verilerin düzenlenmesi ilgili çalışmalar incelenerek 5 aşamada gerçekleştirilmiştir (Tulunay Ateş, 2016; Karapınar, 2016; Kayhan, 2014; Selanik Ay ve Kurtdede Fidan, 2013; Bozdoğan ve Sünbül, 2016). Bu aşamalar:

• Kodlama ve Ayıklama

Öğrenci formları 1’den başlanılarak son forma kadar numaralandırılmıştır (Ö1, Ö2, Ö3 ...). İncelenen formların (458) ikinci bölümlerindeki okunamama, ilgisizlik, boş bırakma, vb. sebeplerden dolayı 65 form geçersiz kabul edilmiş ve ayıklanmıştır. Ayıklama işlemi neticesinde geçerli kabul edilen 393 form analize alınmıştır.

• Örnek Metafor Listesi Oluşturma

Ayıklama aşamasından sonra elde edilen geçerli metaforlar, alfabetik sıraya konarak tekrar incelenmiştir.

- Kategori Belirleme

Bu aşamada öğrencilerin geliştirdikleri metaforlar gerekçelerine de bakılarak ortak özellikleri bakımından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda 5 tema belirlenmiştir. Belirlenen temalar için metaforlardan en sık ifade edilen 5 metaforu en iyi temsil ettiği düşünülen örnek metaforlar ve gerekçeleri seçilerek doğrudan alıntılar gerçekleştirilmiştir.

- Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada, elde edilen verilerin geçerliğini sağlamak için veri analiz süreci detaylıca açıklanmış ve belirlenen kategorileri temsil eden metaforların tümü bulgularda yer almıştır. Verilerin güvenilirliğine yönelik ise araştırmacıların her biri ayrı ayrı analizleri gerçekleştirmiş, alandan bir uzmanın da belirlenen metaforları 5 kategori altında eşleştirmesi istenmiştir. Miles ve Huberman (1994)'ın görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü (Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) kullanılarak uyum yüzdesi olarak % 92 değeri bulunmuş, araştırma güvenilir kabul edilmiştir.

- Metaforları nicel veri haline dönüştürme ve yorumlama

Bu aşamada geliştirilen metaforlar sayısal veri haline dönüştürülmüştür. Kategoriler altında kaç metaforun toplandığı ve bunların kaç katılımcı tarafından geliştirildiği hakkında frekans ve yüzde tablosu oluşturulmuştur. Bu tablolar doğrultusunda verilerin yorumlanması yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Müze kavramıyla ilgili ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin metaforik algılarını ortaya çıkarmak üzere gerçekleştirilen çalışmada, katılımcılardan 163'ü (% 42) daha önceden bir müze ziyaretinde bulunduğunu ifade ederken, 229 (%58) öğrenci daha önceden bir müze ziyaretinde bulunmadığını ifade etmiştir. Müze ziyaretinde bulunmayan öğrencilerin metafor üretirken 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar neticesinde elde ettikleri bilgilerden, çevrelerinden, kitle iletişim araçlarından öğrendikleri bilgilerden faydalandıkları düşünülmektedir. Öğrencilerin müze kavramına ilişkin birbirinden farklı 55 metafor geliştirdikleri görülmüştür. İlkokul öğrencilerinin müze kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar 5 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Kategoriler ve bunlara ilişkin frekanslar Tablo 1'de gösterilmiştir

Tablo 1. Müze metaforları ile ilgili oluşan kategoriler

S.N.	Kategoriler	f	%
------	-------------	---	---

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müze Metaforları

S.N.	Metaforlar	f	%
1	Koruma Saklama Boyutuyla Müze	272	69.2
2	Eğitim Öğretim Boyutuyla Müze	72	18.3
3	Mekânsal Algı Boyutuyla Müze	37	9.4
4	Nesne Algısı Boyutuyla Müze	7	1.7
5	Diğer	5	1.4
Toplam		393	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere “müze” kavramı ile ilgili öğrencilerin oluşturdukları metaforlar en çok Koruma - Saklama Boyutuyla Müze (f=272, % 69.2) kategorisi altında toplanırken diğerleri sırasıyla Eğitim - Öğretim Boyutuyla Müzeler (f=72, % 18.3), Mekânsal Algı Boyutuyla Müzeler (f=37, % 9.4), Nesne Algısı Boyutuyla Müzeler (f=7, % 1.7) ve Diğer (f=5, % 1.4) kategorileri altında toplanmıştır.

Koruma - Saklama Boyutuyla Müzeler

Öğrencilerin “müze” metaforları hakkında belirttikleri gerekçeler dikkate alındığında müzelerin bünyesindeki materyalleri koruduğuna ve sakladığına yapılan vurgular doğrultusunda oluşan Koruma - Saklama Boyutuyla Müzeler teması altında toplanan metaforlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Koruma - Saklama Boyutuyla Müzeler kategorisi altında oluşan “müze” metaforları.

Koruma ve Saklama Boyutuyla Müzeler		
S.N.	Metaforlar	f
1	Tarih	114
2	Tarihi Eser	57
3	Tarihi Yer	39
4	Sanat	18
5	Ev	12
6	Hayat	10
7	Hatıra	6
8	Dünya	2
9	Sandık	2
10	Zafer	2
11	Atatürk	1
12	Salon	1
13	Kültür	1

14	Savaş	1
15	Banka	1
16	Anıt	1
17	Arkadaş	1
18	Zaman Makinesi	1
19	Atatürk Evi	1
20	Efsaneler Diyarı	1
Toplam		272

Tablo 2 incelendiğinde, Koruma – Saklama Boyutuyla Müzeler” kategorisinin altında 20 metaforun yer aldığı görülmüştür. Öğrencilerin geliştirdikleri metaforlardan en sık olanlar tarih (f=114), tarihi eser (f=57), tarihi yer (f=39), sanat (f=18) metaforları olduğu görülmüştür. Ayrıca ilkökul öğrencileri müzelere ilişkin, ev, hayat, hatıra, dünya, sandık, zafer vb. şekilde metaforlar üretmişlerdir.

Müzelerin geçmişe ait izler taşıyan ve daha çok tarihi eşyalar bulunan ve bu eşyaların muhafazasının yapıldığı bir yer olması yönündeki görüşlerini araştırmanın katılımcıları şu şekilde ifade etmiştir: “Müze tarih gibidir. Çünkü müzeye gidince kendimizi geçmişte hissederiz, her yerde tarihi eşyalar vardır.” (Ö284). “Müze tarih gibidir. Çünkü eski zamanlardan kalan eşyaları burada koruyorlar.” (Ö324). Benzer görüşü diğer bir katılımcı şöyle özetlemiştir: “Müze tarih gibidir. Çünkü müzede çoğunlukla tarihsel eşyalar sergileniyor bu yüzden müze deyince aklıma tarih geliyor.” (Ö197). Katılımcıların müzelerde sergilenen tarihi eserlerden esinlenerek bir genellemeye gidip müzeleri de tarihi eser gibi gördüklerini ifade ettikleri düşünceleri ise şu şekildedir: “Müze tarihi eser gibidir. Çünkü eskiden yapılan eşyalar bu günün tarihi eseri oldu. Oyuncaklar, mezarlar, heykeller, mutfak eşyaları, vb. bunların hepsi eskiden kullanılırdı. Bu gün ise müzelerde yer alır.” (Ö98).

Katılımcılardan bazıları ise müzeleri “tarihi yer” metaforuyla ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu metaforu geliştirmelerinde açık hava müzeleri olan antik kent ziyaretleri veya tarihi binalarda kurulan müze ziyaretinde bulunmuş olmaları söylenebilir. Bu metaforla ilgili bazı katılımcılar düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir. “Müze tarihi bir yer gibidir. Çünkü müzelerde hep fosiller vb. şeyler bulunuyor. Ben de bu yüzden müzelerin tarihi bir yer olduğunu düşünüyorum.” (Ö198).

Müzelerin bünyelerinde saklayıp korudukları sanat eserleri sebebiyle bazı katılımcılar müzeleri sanata benzetmektedir. Katılımcılardan bir öğrencinin ifadesi şu şekildedir: “Müze sanat gibidir. Çünkü ünlü eski insanların çok güzel sanat eserleri müzede sergilenir.”(Ö37). Bir katılımcının ise müze ile ilgili düşüncesi şu şekildedir: “Müze ev gibidir. Çünkü orada tarih öncesinden kalma eşyalar var ve ben onu bir eve benzetiyorum.” (Ö165).

Katılımcılardan bazılarının ise müzelerin koruyuculuk ve saklama boyutuyla alakalı ilginç metaforlar geliştirdiği görülmektedir bunlardan bir kaçına örnek vermek gerekirse “Müze banka gibidir. Çünkü tarihi eşyalar orada güvence altına alınır.” (Ö196). Bir diğer dikkat çeken metafor ise “sandık” metaforu olmuştur. Katılımcının ifadesi ise şu şekildedir: “Müze sandık gibidir. Çünkü her odasında bir tarihi eser saklıdır.” (Ö302).

Bazı müzeler kişilere özeldir ve o kişilere ait özel eşyalar saklanır veya müzelerin bazı bölümlerinde kişilere özel eşyalar sergilenir. Bu durumun ülkemizde en yaygın örnekleri ise Atatürk evleridir. Katılımcıların bazılarının müze metaforu olarak “Atatürk” ve “Atatürk Evi” ifadelerinde bulunmaları bu durumun bir sonucu olabilir. Konuyla ilgili olarak bir katılımcı “Müze Atatürk gibidir. Çünkü orada Atatürk’ün eşyaları vardır.” (Ö55). şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Eğitim Öğretim Boyutuyla Müzeler

Öğrencilerin geliştirdikleri müze metaforları ve devamında belirttikleri gerekçeleri incelendiğinde müzelerin eğitim ve öğretim işlevlerine yaptıkları vurgular görülmüştür. Bu sebeple Eğitim – Öğretim Boyutuyla Müzeler kategorisi altında oluşan metaforlar Tablo 3’te belirtilmiştir.

Tablo 3. Eğitim – Öğretim Boyutuyla Müzeler kategorisi altında oluşan “müze” metaforları.

Eğitim - Öğretim Boyutu İle Müzeler		
S.N.	Metaforlar	f
1	Tarih	18
2	Okul	10
3	Bilim	9
4	Hayat	7
5	Tarihi Eser	4
6	Zaman Makinesi	3

7	Ev	3
8	Bilgi Evi	2
9	Tarihi yer	2
10	Kale	2
11	Hatıra	1
12	Takvim	1
13	Defter	1
14	Dost	1
15	Atatürk'ün Anıları	1
16	Servet	1
17	Kitap	1
18	Oyun	1
19	Rüya	1
20	Sözlük	1
21	İlginç Eşya	1
22	İslamiyet	1
Toplam		72

Tablo 3'te Eğitim – Öğretim Boyutuyla Müzeler teması altında 22 farklı metafor toplanmıştır. Bu metaforlardan en sık tekrar edenlerin sırasıyla tarih (f=18), okul (f=10), bilim (f=9), hayat (f=7) metaforlarının olduğu görülmüştür.

Bu kategori katılımcıların, müzelerin eğitim - öğretimdeki işlevi, rolü ve önemi konusunda ifade ettikleri düşünceleri neticesinde oluşmuştur. Bu noktada müzelerin geçmiş yaşantılarla ilgili bilgi verici olması ve yeni öğrenmeler sağlamasıyla ilgili katılımcılardan bazılarının düşünceleri şöyledir: “Müze tarih gibidir. Çünkü orada tarihimizi öğreniriz. Geçmişte neler olduğunu ...” (Ö173). “Müze tarih gibidir. Çünkü geçmişte yaşanan olaylar ve kullanılan eşyalar hakkında bilgi verir.” (Ö298). Müzelerin öğreticilik yönünden etkilenen bazı katılımcıların müzeleri okul metaforuyla ifade ettiği görülmüştür. Bir katılımcı düşüncelerini “Müze okul gibidir. Çünkü müzede bilgilendirici şeyler yani tarih hakkında güzel şeyler vardır. O yüzden de okula benzetirim.” (Ö149) şeklinde ifade etmiştir. Müzelerin türlerine göre sahip oldukları konular olduğunu düşünen bir katılımcı ise “Müze bilim (anlatım) gibidir. Çünkü müzelerde bir konu vardır ve o konuyu anlatır.” (Ö156) diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. Konuyla ilgili geliştirilen diğer metaforlardan bazıları ise şu şekilde ifade edilmiştir: “Müze hayat gibidir. Çünkü ora geçmişte neler

oldu neler bitti anlatır.” (Ö140). “Müze tarihi eser gibidir. Çünkü atalarımızdan kalanları ve tarihimizi öğreniriz.” (Ö280).

Katılımcıların müzelerin eğitim - öğretim boyutuyla ilgili olarak frekansı az olmasına rağmen dikkat çeken metaforlarından biri “servet” metaforudur. Katılımcının metaforla ilgili ifadesi şu şekildedir: “Müze servet gibidir. Çünkü milli kültürümüzü bize öğretir.” (Ö103).

Mekânsal Algı Boyutuyla Müzeler

Öğrencilerin geliştirdikleri müze metaforları ve devamında belirttikleri gerekçeleri incelendiğinde müzelerin mekânsal olarak benzetimlerine vurgular görülmüştür. Bu sebeple Mekânsal Algı Boyutuyla Müzeler teması altında oluşan metaforlar Tablo 4’te belirtilmiştir.

Tablo 4. Mekânsal algı boyutuyla müzeler kategorisi altında oluşan “müze” metaforları

Mekânsal Algı Boyutu İle Müzeler		
S.N.	Metaforlar	f
1	Tarihi Yer	6
2	Ev	4
3	Salon	4
4	Labirent	3
5	Kale	3
6	Park	3
7	Bina	2
8	Savaş Alanı	2
9	Bakkal	2
10	Alışveriş Merkezi	1
11	Cami	1
12	Dünya	1
13	Anıtkabir	1
14	Mağara	1
15	Müzik Çalınan Yer	1
16	Dikdörtgen	1
17	Hastane	1
Toplam		37

Tablo 4’te Mekânsal Algı Boyutuyla Müzeler teması altında 17 farklı metafor toplanmıştır. Bu metaforlardan en sık tekrar edenlerin

sırasıyla tarihi yer (f=6), ev (f=4), salon (f=4), labirent (f=3) metaforlarının olduğu görülmüştür.

Katılımcılar geçmiş yaşantılarından esinlenerek müzelerle ilgili onun mekânsal kabulü noktasında düşüncelerini ifade etmişlerdir. Kimileri müzelerin fiziksel görünümü, kimileri içerik ve kimilerinin de hissettirdikleri yönüyle bir mekâna benzettikleri müzeyle ilgili katılımcıların düşünceleri şöyledir: “Müze tarihi yer gibidir. Çünkü tarihi binalara benziyor.” (Ö272). “Müze tarihi yer (eski) gibidir. Çünkü içleri eskidir ve beyaz sütunlarla yapılmıştır.” (Ö286). “Müze ev gibidir. Çünkü ben onu eve benzetiyorum. Onun da çatısı var evimizin de çatısı var. Orada tarihi eserler var bizim evimizin mutfağında da tarihi eserler var.” (Ö153). “Müze salon (sergi) gibidir. Çünkü müzede çok resim sergileniyor sergide de.” (Ö151). “Müze labirent gibidir. Çünkü çok karışık bir yer.” (Ö180). “Müze kale gibidir. Çünkü kale gibi çok büyük olur.” (Ö373).

Nesne Algısı Boyutuyla Müzeler

Öğrencilerin geliştirdikleri müze metaforları ve devamında belirttikleri gerekçeleri incelendiğinde müzelerin bir nesneye benzetimlerine değindikleri görülmüştür. Bu sebeple Nesne Algısı Boyutuyla Müzeler teması altında oluşan metaforlar Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5. Nesne algısı boyutuyla müzeler kategorisi altında oluşan “müze” metaforları.

Nesne Algısı Boyutuyla Müzeler		
S.N.	Metaforlar	f
1	Mücevher	2
2	Heykel	1
3	Bayrak	1
4	Çömlek	1
6	Bal Mumu	1
7	Dağ Çiçeği	1
Toplam		7

Tablo 5’te Nesne Algısı Boyutuyla Müzeler teması altında 7 farklı metafor toplanmıştır. Bu metaforlardan mücevher metaforu iki kez tekrar edilirken; heykel, bayrak, çömlek, bal mumu, dağ çiçeği metaforları birer kez ifade edilmiştir.

Katılımcıların zihninde değer, şekil, içerik, ortam gibi farklı gerekçelerle müzelerle ilgili nesne algıları oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki düşünceleri şu şekildedir: “Müze mücevher gibidir. Çünkü altın gibi değerlidir.” (Ö29). “Müze bal mumu

gibidir. Çünkü her yer bal gibi sarıdır.” (Ö305). “Müze dağ çiçeği gibidir. Çünkü mis gibi tarih kokuyor.”(Ö311).

Diğer Boyutuyla Müzeler

Öğrencilerin geliştirdikleri müze metaforları ve devamında belirttikleri gerekçeleri incelendiğinde herhangi bir tema altında toparlanamayan metaforlar “diğer” teması altında toplanmıştır. Diğer teması altında oluşan metaforlar Tablo 6’da belirtilmiştir.

Tablo 6. Diğer kategorisi altında oluşan “müze” metaforları.

Diğer		
S.N.	Metaforlar	f
1	El Sanatları	1
2	Canlı	1
3	İnsan	1
4	Kalabalık	1
5	Rüya	1
Toplam		5

Tablo 6’da Diğer teması altında 5 farklı metafor toplanmıştır. Bu metaforlar: Rüya, insan, kalabalık, canlı, el sanatları metaforlarıdır. İnceleme sonucunda bu metaforlar sadece birer kez tekrar edildiği görülmüştür. Müzeyi “Rüya” metaforuyla ifade eden katılımcı düşüncelerini şöyle ifade etmiştir. “*Müze rüya gibidir. Çünkü orada eşyalar farklı maddelerden yapılır ve müzede bazen hayal ürünlerinden yararlanıyorlar.*” (Ö161). Müzeyi “Canlı” metaforuyla ifade eden diğer bir katılımcının düşünceleri şöyledir: “*Müze canlı gibidir. Çünkü içindekiler gerçek gibiydi.*” (Ö335). Bir diğer katılımcı ise müzeyi “İnsan” metaforuyla şu şekilde ifade etmiştir: “*Müze insan gibidir. Çünkü sanki geçmişte yaşamış insanlar gibi.*” (Ö158).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Müze kavramıyla ilgili ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin metaforik algılarını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, katılımcılardan müze ziyaretinde bulunanlar, ziyarette bulunmayanlara göre azınlıkta kalmıştır. Bu durumun sebebi olarak Baykan’ın (2007) çalışmasında ifade ettiği maddi imkânlar, güvenlik, zaman, uzaklık, yol, ailelerin izin vermemesi, disiplin problemleri, kaza riskleri vb. durumlar gösterilebilir.

Analiz sonucunda öğrencilerin birbirinden farklı pek çok metafor geliştirdikleri görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerin tamamına yakınının geçerli birer metafor üretebilmiş olmaları öğrencilerin müze kavramıyla ilgili algılarının geliştiğinin bir

göstergesi olarak kabul edilebilir. Metaforlara bakıldığında müze kavramına ilişkin en sık tekrar eden metaforlar sırasıyla tarih, tarihi eser, tarihi yer metaforlarıdır. Metaforların tarihsel kavram ağırlıklı olmasında öğrencilerin ziyaret ettikleri müzelerin genelde tarih koleksiyonunun bulunduğu müzeler olduğu söylenilebilir. Çünkü Türkiye’ de müzeler ağırlıklı olarak arkeoloji ve etnografya müzelerinden oluşmaktadır (Altunbaş ve Özdemir, 2012). Ayrıca Bozdoğan ve Sünbül (2016) ortaokul öğrencilerinin müze metaforlarıyla ilgili çalışmalarında da en çok tekrar eden metaforun tarih metaforu olduğunu ifade etmişlerdir. Yine benzer bir şekilde Taş ve Yıldız’ in (2015) araştırmasında da öğrenciler müzeyi daha çok geçmişle ilişkilendirmişlerdir. Gökmen (2004) ilkokullarda müzelerin öğretim ortamı olarak yeri çalışmasında öğretmenlerin müzelerden en çok hayat bilgisi dersinde ve sosyal bilgiler dersinde yararlandıklarına yönelik sonuçlara ulaşmıştır. Bu nedenle öğrencilerin müze denildiğinde tarih metaforunu ağırlıklı olarak ifade etmesinde bu derslerde müzelere gitmenin etkili olduğu söylenebilir.

Metaforlar için ifade edilen gerekçeler dikkate alındığında 5 kategori oluşmuştur. Bunlar: Koruma – saklama boyutuyla müzeler, eğitim – öğretim boyutuyla müzeler, mekânsal algı boyutuyla müzeler, nesne algısı boyutuyla müzeler ve diğer temalarıdır. Koruma ve saklama boyutuyla müzeler kategorisinde çok fazla metafor üretildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. İlkokul öğrencilerinin böyle bir algıya sahip olması oldukça normaldir. Çünkü müzelerin en önemli işlevi korumaktır. Ülkeler, sahip olduğu değerleri koruyup bu değerleri dünya insanlığına sunabildiği ölçüde çekim merkezi haline gelir. Kültürlerin beklediği büyük buluşmaya ev sahipliği yapan tarihkoruma bilinci, estetik kaygılar oluşturan ve geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören müzeler, kentlerin tarihi-kültürel mirasını barındıran hazineleridir (Altunbaş ve Özdemir, 2012). Öğrencilerin en fazla metafor geliştirdikleri kategori olan “Koruma – Saklama Boyutuyla Müzeler” teması altında en çok tekrar edilen metaforlar sırasıyla tarih, tarihi eser, tarihi yer metaforlarıdır. Oluşturulan metaforlar incelendiğinde öğrencilerin müzelere daha çok bir koruyucu, bünyesindeki malzemeleri saklayıcı bir rol yükledikleri görülmektedir. Denizci ve Mirza (2012) müzelerin işlevlerini toplama, belgeleme (arşivleme), koruma (bakım - onarım) sergileme ve eğitimden oluştuğunu ifade etmiştir. Müzelerin bu işlevleri dikkate alınırca öğrencilerin genel anlamda müzelerin toplama ve koruma işlevine vurgu yapması belgeleme, sergileme,

eğitim işlevleri ile karşılaşmamış olabilecekleri düşünülebilir. Meydan ve Akkuş (2014) çalışmalarında tarihi eserlerin ve müzelerin genel olarak tarihi eserlerin sergilendiği ve birkaç taş kalıntısından ibaret yerler olarak düşünüldüğünü ifade etmişler ve bu düşüncenin gelişiminde, konu hakkında öğretmen ve eğitimcilerinde yeterli alt yapıya ve donanımına sahip olmamalarının önemine değinmişlerdir.

İkinci olarak en çok metafor içeren kategori “Eğitim – Öğretim Boyutuyla Müzeler” temasıdır. Bu tema altında en sık tekrar eden metaforlar sırasıyla tarih, okul, bilim metaforlarıdır. Taş ve Yıldız (2015) ile Yılmaz ve Şeker (2011), tarafından yapılan araştırmalarda da öğrenciler, müzelerin bilgi ve öğrenmenin oluşmasını sağlayan yerler olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, eğitim – öğretim boyutuyla müzeler kategorisinin % 18 gibi düşük kabul edilebilecek bir seviyede kalması, katılımcıların müzeleri daha çok saklama – koruma yönüyle algılaması, öğrenciler tarafından müzelerin eğitim – öğretim işlevinin tam olarak algılanmadığını gösterebilir. Çocukların çoğu, müze gezilerine öğretmenlerinin zoraki yönlendirmesiyle katılır ilgilerini çekmediği zaman, anlatılanları izlemez ve dinlemezler. Geleneksel yöntem; yani bir müzenin herhangi bir sergi salonunda çocuklara oradaki eserlere ilişkin bilgi vermek, etkili bir eğitim yöntemi değildir. Çocuklar saatler süren açıklamaları dinleyemezler ve sergilere olan ilgileri azalır. Bu nedenle çocukların dokunmaları, görmeleri ve duymaları önemlidir. Böyle bir eğitim süreci hem eğlenceli, hem faydalı, hem de hoş bir şekilde çocukların öğrenimine yardımcı olacaktır (Shabbar, 2001, akt. Pekgözlü Karakuş, 2012).

Üçüncü olarak en çok metaforun yer aldığı kategori “Mekânsal Algı Boyutuyla Müzeler” kategorisidir. Bu kategoride en sık tekrar eden metaforların çocukların daha çok günlük yaşamlarında şahit oldukları mekânlar doğrultusunda geliştiği görülmektedir. Örneğin katılımcılar müzeleri ev, kale, park, bakkal, cami, Anıtkabir gibi mekânlara benzetmişlerdir. Fakat bu sonucun genele oranla az bir oranda kalması düşündürücüdür. Bozdoğan ve Sünbül (2016) müze metaforlarıyla ilgili çalışmalarında benzer bir kategoride öğrencilerin oluşturdukları metaforlar doğrultusunda müzeyi günlük yaşam ile ilişkilendirmelerini olumlu bir durum olarak ifade etmişlerdir.

“Nesne Algısı Boyutuyla Müzeler” teması altında müzelerin öğrencilerde çağrışım yapan mücevher, heykel, bayrak, çömlek, bal mumu, dağ çiçeği gibi bazı cisimlerle ifade edildiği görülmektedir. İlkokul öğrencilerinin zihninde değer, şekil, içerik, ortam gibi farklı gerekçelerle müzelerle ilgili nesne algıları oluştuğu görülmektedir.

Öneriler

Çalışmada daha önce müze ziyaretinde bulunan ve bulunmayan öğrenciler arasında çok fazla bir fark olmasa da müze ziyaretinde bulunmayan öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmüştür. Buradan hareketle öğrencilere müze eğitimi etkinlikleri planlamak faydalı olacaktır. Ayrıca öğrencilerin müze ziyaretlerinde bulunmama nedenleri araştırılarak onların bu ziyaretlere katılmaları için farklı etkinlikler planlanabilir.

Öğrencilerin algılarının yoğun olarak toplandığı müze türlerinden farklı olarak sanat, bilim vb. müze türlerine ziyaretler gerçekleştirilerek farklı müze türleriyle karşılaşmaları sağlanabilir.

Öğretmen, öğretmen adayı ve velilerinde müzeye yönelik metaforik algılarını belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Elde edilen veriler birbiriyle karşılaştırılabilir. Bu sayede öğrencilerin geliştirdikleri metaforlarda rol modelleri olan anne - baba ve öğretmenlerinden etkilenip etkilenmedikleri de ortaya çıkartılabilir.

KAYNAKLAR

AKTEKİN, Semih (2008), "Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, S: 9(2), ss. 103-111.

ALTUNBAŞ, Aysun ve ÖZDEMİR, Çiğdem (2012), *Çağdaş Müzecilik Anlayışı ve Ülkemizde Müzeler. Mesleki/Bilimsel Çalışmalar ve Yayınlar.* (http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/4655,makale.pdf?0) (30.05.2017)

ARMAĞAN, Burcu (2015), *İlkokul 4. Sınıf Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları: Bir Eylem Araştırması.* Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.

ATA, Bahri (2015), "Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müzeler", (ed.), Ahmet Şimşek ve Selahattin Kaymakçı, *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi* 171-187, Pegem Akademi, Ankara.

BALCI, Ali (2016), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler*, Pegem Akademi, Ankara.

BAMBERGER, Yael ve TAL, Tali (2009), "The learning environment of natural history museums: Multiple ways to capture

students' views", *Learning Environments Research*, S: 12(2), ss. 115-129.

BAYKAN, Zeynep Özlem (2007), 2005 ve 2006 İlköğretim Programlarının "Müze Eğitimi" Açısından Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

BRUGAR, Kristy A. (2012). Thinking beyond field trips: An analysis of museums and social studies learners. *Social Studies Research and Practice* 7(2), 32-49.

BOZDOĞAN, Kerem ve SÜNBÜL, Ali Murat (2016), "Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin 'Müze' Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar", *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S: 31, ss. 107-127.

CRESWELL, John. W. (2012), *Educational research*, Pearsons Education, Boston.

ÇERKEZ, Sebahat (2011), Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimine Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kastamonu.

DENİZCİ, Aynur ve MİRZA, Hasan (2012), *Müze Eğitimi 12*, MEB Yayınları.

DİLLİ, Rukiye (2017), "Öğretmenlerin Müzelerin Öğrenme Ortamı Olarak Kullanımına İlişkin Görüşleri", *Milli Eğitim Dergisi*, S: 214, ss. 303-316.

DOĞAN, Celal Deha (2017), "Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanılması: Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S: 16(60), ss. 234-248.

ERBAY, Fethiye (2017), "Müzelerin Eğitim ve tasarım Atölyelerinde İnfomal Eğitim", *Milli Eğitim Dergisi*, S: 214, ss. 239-253.

GÖKMEN, Cihan Orhan (2004), İlköğretim 1. Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi), Ankara.

GÜLER, Ayşe (2011), "Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi", *İlköğretim Online*, S: 10(1), ss. 169-179.

HOOPER - GREENHILL, Eilean (1991), *Museumand Galery Education*. (çev.) Meltem Örgen Evren ve Emine Gül Kapçı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

HOOPER - GREENHILL, Eilean (2004), *Museums and Their Visitors*, Routledge, London & New York.

HOOPER-GREENHILL, Eilean (2007), Education, postmodernity and the museum. In: S. J. Knell, S. MacLeod & S. Watson (Eds.), Museum Revolutions. How museum change and are changed., pp 367-377, Routledge. London & New York. ([https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=wvH86fpjC9sC&oi=fnd&pg=PA1&dq=Hooper-Greenhill,+E.+\(2007\).+Education,+post+modernity+and+the+museum.+In:+S.+J.+Knell,+S.+MacLeod+%26+S.+Watson+\(Eds.\),+Museum+Revolutions.+How+museum+change+and+are+changed.,+pp+367-377,+2007.+Routledge.&ots=wI2TTPO7ki&sig=rv591PKE05Ok2GKRntXe42AHUmo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=wvH86fpjC9sC&oi=fnd&pg=PA1&dq=Hooper-Greenhill,+E.+(2007).+Education,+post+modernity+and+the+museum.+In:+S.+J.+Knell,+S.+MacLeod+%26+S.+Watson+(Eds.),+Museum+Revolutions.+How+museum+change+and+are+changed.,+pp+367-377,+2007.+Routledge.&ots=wI2TTPO7ki&sig=rv591PKE05Ok2GKRntXe42AHUmo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)), (26.12.2017).

Husain, Azfar (2016), "Museums As A Source Of Education". *Education for Happiness*, ss. 53.

ICOM. (2013). Icom Code Of Ethics For Museums.

İNAM, Özgül (2008), Televizyon Reklamlarında Metafor Kullanımı, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir.

KARADENİZ, Ceren ve OKVURAN, Ayşe (2014), "Müzedeki Bir Gece: Ankara Üniversitesi Öğrencileri ile Çorum Arkeoloji Müzesi'nde Müze Eğitimi", *İlköğretim Online*, S: 13(3), ss. 865-879.

KARAPINAR, Mahmut (2016), 8. Sınıf Öğrencilerinin Ana Dili Kavramına ve Dört Temel Dil Becerilerine Yönelik Metaforik Algıları, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri.

KASCHAK, Jennifer Cutsforth (2014). Museum visits in social studies: The role of a methods course. *Social Studies Research and Practice* 9(1), 107-118.

KAYHAN, Murat (2014), Öğretmen ve Öğrencilerin Taşınabilir Eğitim Uygulamasına İlişkin Metaforlarının İncelenmesi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas.

KISA, Yavuz (2012), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar.

KISA, Yavuz ve GAZEL, Ahmet Ali (2016), "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri)", *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, S: 2(1), ss. 51-83.

MERCİN, Levent (2016), "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Eğitimi", (ed.) Selçuk Şimşek, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* 271-304, Anı Yayınları, Ankara.

MEYDAN, Ali ve AKKUŞ, Akif (2014), "Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, S: 29, ss. 402-422.

MILES, Matthew B. ve HUBERMAN, A. Michael (1994). *Qualitative data analysis*, Sage, Thousand Oaks, CA.

ÖCAL, Adem, POLAT, Recep ve ALTINOK, Ayşen (2011), "İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin "önemli yer" algısı", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S: 24(1), ss. 61-79.

ÖZKOÇ, Aziz Gökhan ve DUMAN, Teoman (2014), "Müzelerde Sergilenen Eserlerin Elde Edilmesi ve Korunmasına Yönelik Müze Yöneticilerinin Görüşleri", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, S: 19(2), ss. 157-168.

PEKGÖZLÜ KARAKUŞ, Derya (2012). "Müzelerde uygulanabilecek müze eğitim etkinlikleri", *Mediterranean Journal of Humanities*, S: 2(1), ss. 131-138.

SATMAZ, İsmail (2016), Üstün Yetenekli Öğrencilerin BİLSEM ve Matematik Kavramına Ait Metaforik Algularının İncelenmesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.

SCHWEİBENZ, Werner (2004), "Virtual museums. The Development of Virtual Museums", *ICOM News Magazine*, 3(3).

SELANİK AY, Tuğba Ve KURTDEDE FİDAN, Nuray (2013), "Öğretmen Adaylarının "Kültürel Miras" Kavramına İlişkin Metaforları", *Turkish Studies*, S: 8(12), ss. 1135-1152.

SELANİK AY, Tuğba ve KURTDEDE FİDAN, Nuray (2014), "Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri" *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S: 13(48), ss. 69-89.

TAŞ, Ayşe Mentiş ve YILDIZ, Nihal (2015), Metaphors about the Concept of 'Museum' of 4th Graders in One Elementary School in Turkey. *International Journal of Education*, S: 7(4), ss. 19-30.

TDK. (2017), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58282b2c883899.49910823_adresinden03.03.2017_tarihinde_ulaşilmiştir.

TEZCAN AKMEHMET, Kadriye ve ÖDEKAN, Ayla (2006), "Müze eğitiminin tarihsel gelişimi", *İTÜ dergisi*, S: 3(1), ss. 47-58.

TOSUN, H. Bilge (2015), Hayat Bilgisi Dersinde Gerçekleştirilen Müze Uygulamaları, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.

TULUNAY ATEŞ, Öznur (2016), “Öğrencilerin Öğretmen ve Okul Metaforları”, *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, S: 2(1), ss. 78-93.

YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILMAZ, Kaya ve ŞEKER, Mustafa (2011), “İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, S: 1(3), ss. 21-39.